

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

17 januari 2017

WETSONTWERP

**tot wijziging van de wet van
30 november 1998 houdende regeling van
de inlichtingen- en veiligheidsdienst en
van artikel 259bis van het Strafwetboek**

AMENDEMENTEN

Zie:

Doc 54 **2043/ (2015/2016):**

001: Wetsontwerp.
002: Amendement.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

17 janvier 2017

PROJET DE LOI

**modifiant la loi du
30 novembre 1998 organique des
services de renseignement et de sécurité
et l'article 259bis du Code pénal**

AMENDEMENTS

Voir:

Doc 54 **2043/ (2015/2016):**

001: Projet de loi.
002: Amendement.

Nr. 2 VAN MEVROUW ÖZEN

Art. 5

De punten 5°, 6° en 7° weglaten.

VERANTWOORDING

Als gevolg van een en ander moeten in de ontworpen artikelen 30, 38, 39 en 43 de woorden “niet voor het publiek toegankelijke plaatsen” worden vervangen door “private plaatsen” en in artikel 52 de woorden “niet voor het publiek toegankelijke plaats” door “private plaats”.

Zowel de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer als de Liga voor de mensenrechten hebben de aandacht gevestigd op een te grote inmenging in het recht op een persoonlijke levenssfeer als gevolg van die wijzigingen.

Bovendien heeft de nieuwe definitie van “technisch middel” tot gevolg dat de BIM-commissie het toezicht op de methode verliest, doordat het gebruik van mobiele camera’s een gewone methode zou worden. Zoals de BIM-commissie opmerkt, is het nieuwe concept daarenboven op heel vage, subjectieve en vooral niet controleerbare criteria gebaseerd.

Betreffende de invoering van het begrip “niet voor het publiek toegankelijke plaats die niet aan het zicht onttrokken is”, is het zo dat ook deze wijziging een disproportionele achteruitgang op het vlak van bescherming van de woonplaats en de persoonlijke levenssfeer meebrengt, aangezien de nodige waarborgen voor de uitvoering van de methode erdoor worden ontnomen.

Daarom strekt dit amendement ertoe terug te keren naar de voorgaande definities van “private plaatsen” en “technische middelen” (14°). De “niet voor het publiek toegankelijke plaats” wordt opnieuw een “private plaats” en de definitie van “technisch middel” zou ook de mobiele camera’s betreffen.

N° 2 DE MME ÖZEN

Art. 5

Supprimer les points 5°, 6° et 7°.

JUSTIFICATION

En conséquence, il y a lieu de remplacer les mots “lieux non accessibles aux publics” par “lieux privés” aux articles 30, 38, 39, 43 en projet et de remplacer les mots “lieu non accessible aux publics” par “lieu privé” à l’article 52 en projet.

Tant la Commission vie privée que la ligue des droits de l’homme ont soulevé l’existence d’une ingérence trop lourde dans le droit à la vie privée qu’impliquaient ces modifications.

En outre, la nouvelle définition de moyen technique fait sauter le contrôle de la commission BIM sur la méthode, dès lors que l’utilisation de caméras mobiles deviendrait une méthode ordinaire. De plus, cette nouvelle notion s’appuie sur de critères très vagues, subjectifs et surtout incontrôlables comme le soulève la Commission BIM.

Concernant la création de la notion de “lieu non accessible au public non soustrait à la vue”, cette modification engendre également un recul disproportionné en termes de protection du domicile et de la vie privée dès lors qu’elle hôte les garanties nécessaires à l’exécution de la méthode.

C’est pourquoi cet amendement vise à revenir aux précédentes définitions de “lieux privés” et de “moyens techniques” (14°). Le “lieu non accessible au public” redevient un “lieu privé” et la définition du moyen technique inclurait les caméras mobiles.

Özlem ÖZEN (PS)

Nr. 3 VAN MEVROUW ÖZEN

Art. 29

In 2°, in de ontworpen § 3, de volgende wijzigingen aanbrengen:

1/ in het eerste lid, de woorden “binnen vierentwintig uur” invoegen tussen het woord “wordt” en de woorden “bevestigd door een met redenen omklede schriftelijke beslissing”;

2/ in het tweede lid, de woorden “zo spoedig mogelijk” vervangen door de woorden “binnen vierentwintig uur”.

VERANTWOORDING

Dit amendement strekt ertoe de bepaling betreffende de hoogdringendheidsmaatregel voor de specifieke methoden te wijzigen. De uitbreiding van een hoogdringendheidsprocedure tot alle specifieke methoden kan niet worden uitgevoerd zonder voldoende bij de wet voorziene garanties.

Deze wijziging is nodig om te voorzien in een mechanisme tot minimale controle, door het diensthoofd en de inlichtingenofficier te verplichten binnen 24 uur schriftelijk hun beslissing tot de aanwending van een hoogdringendheidsmethode te bevestigen. De hoogdringendheidsprocedure biedt de personeelsleden immers al de mogelijkheid via mondelinge toestemmingen snel te handelen. Een termijn waarbinnen die toestemmingen moeten worden bevestigd, lijkt een minimale controle.

N° 3 DE MME ÖZEN

Art. 29

Au 2°, dans le § 3 proposé, apporter les modifications suivantes:

1/ à l’alinéa 1er, insérer les mots “dans les vingt-quatre heures” entre les mots “est confirmée” et les mots “par une décision écrite”;

2/ à l’alinéa 2, remplacer les mots “dans les plus brefs délais” par les mots “dans les vingt-quatre heures.”.

JUSTIFICATION

Cet amendement modifie la disposition concernant la mesure d’urgence pour les méthodes spécifiques. L’extension d’une procédure d’urgence à toutes les méthodes spécifiques ne peut être réalisée sans garanties suffisantes prévues par la loi.

Cette modification est nécessaire en vue d’assurer un mécanisme de contrôle minimum en obligeant le dirigeant du service et l’officier de renseignement de confirmer dans les 24h par écrit leur décision de mettre en œuvre une méthode en urgence. En effet, la procédure d’urgence permet déjà aux agents d’agir rapidement par le biais d’autorisations orales. Un délai dans lequel ces autorisations doivent être confirmées paraît être un contrôle minimum.

Özlem ÖZEN (PS)

Nr. 4 VAN MEVROUW ÖZEN

Art. 33

De woorden “18/6/1” vervangen door de woorden “18/17/1”.

VERANTWOORDING

Dit amendement strekt ertoe het wetsontwerp in overeenstemming te brengen met de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie.

In zijn arrest van 8 april 2014 waarbij Richtlijn 2006/24/EG betreffende de gegevensbewaring vernietigd wordt, heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie een aantal punten van kritiek en criteria geformuleerd betreffende de toegang tot de persoonlijke gegevens van de burgers door de diensten van de Staat.

Bij de punten van kritiek die geleid hebben tot de vernietiging van de voormelde richtlijn, gaf het Hof onder punt 62 aan dat “bovenal (...) de toegang van de bevoegde nationale autoriteiten tot de bewaarde gegevens niet onderworpen [is] aan enige voorafgaande controle door een rechterlijke instantie of een onafhankelijke administratieve instantie waarvan de beslissing beoogt om de toegang tot de gegevens en het gebruik ervan te beperken tot wat strikt noodzakelijk is ter verwezenlijking van het nagestreefde doel (...)”.

Doordat het wetsontwerp de toegang tot de gegevens van de passagiers opneemt in de categorie van de specifieke methodes voor het verzamelen van gegevens, voldoet het niet aan deze vereiste: de controle op de specifieke methodes gebeurt pas achteraf en is niet systematisch.

Dit artikel dient derhalve te worden gewijzigd om de toegang tot de passagiersgegevens op te nemen bij de uitzonderlijke methoden voor het verzamelen van gegevens. Paragraaf 2 van artikel 18/9 van de wet houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten legt immers twee door het Europese Hof vereiste voorwaarden op: een noodzaak ingegeven door de ontoereikendheid van andere maatregelen en het eensluidend en voorafgaand advies van de commissie BIM/MRD (methode voor het verzamelen van gegevens).

N° 4 DE MME ÖZEN

Art. 33

Remplacer les mots “18/6/1” par les mots “18/17/1”.

JUSTIFICATION

Cet amendement a pour objectif de conformer le projet de loi à la jurisprudence de la Cour de justice de l'Union européenne.

Dans son arrêt en date du 8 avril 2014 annulant la directive 2006/24/CE, dite “data retention”, la Cour de justice de l'Union européenne a émis une série de critiques et de critères concernant l'accès aux données personnelles des citoyens par les services de l'État.

Parmi les critiques qui ont mené à l'annulation de la directive, la Cour relevait, au point 62, que “surtout, l'accès aux données [...] par les autorités nationales compétentes n'est pas subordonné à un contrôle préalable effectué soit par une juridiction, soit par une entité administrative indépendante dont la décision vise à limiter l'accès aux données et leur utilisation à ce qui est strictement nécessaire aux fins d'atteindre l'objectif poursuivi [...]”.

Le projet de loi, en ce qu'il inscrit l'accès aux données des passagers dans la catégorie des méthodes spécifiques de recueil des données ne répond pas à cette exigence: le contrôle des méthodes spécifiques n'a lieu qu'a posteriori et n'est pas systématique.

Il y a donc lieu de modifier le présent article pour insérer l'accès aux données des passagers au sein des méthodes exceptionnelles de recueil des données. En effet, le deuxième paragraphe de l'article 18/9 de la loi organique des services de renseignement et de sécurité impose deux conditions exigées par la Cour européenne: une nécessité imposée par l'insuffisance d'autres mesures et l'avis conforme et préalable de la commission BIM/MRD (méthode de recueil de données).

Özlem ÖZEN (PS)

Nr. 5 VAN MEVROUW ÖZEN

Art. 37

In het ontworpen eerste lid, onder het punt 8°, de woorden “vijf dagen” telkens vervangen door de woorden “48 uur”.

VERANTWOORDING

Dit amendement strekt tot wijziging van de bepaling betreffende dringende maatregelen inzake de uitzonderlijke methoden. Het beoogt de termijn in te perken waarbinnen de hoogdringendheidsprocedure kan worden uitgevoerd. Aangezien dit wetsontwerp deze procedure al aanzienlijk heeft versoepeld, lijkt een termijn van 48 uur te volstaan om het evenredigheidsbeginsel en een mechanisme van minimale controle te waarborgen. Voorts zij eraan herinnerd dat deze bepaling de leidinggevende van de dienst toestaat de maatregel te verlengen.

N° 5 DE MME ÖZEN

Art. 37

Au 8°, dans l’alinéa 1er proposé, remplacer chaque fois les mots “5 jours” par les mots “48 heures”.

JUSTIFICATION

Cet amendement modifie la disposition concernant la mesure d’urgence pour les méthodes exceptionnelles. L’amendement vise à diminuer le délai durant lequel la procédure d’urgence peut être mise en œuvre. En effet, cette procédure a déjà nettement été assouplie par le présent projet de loi de sorte qu’un délai de 48 heures paraît suffisant afin de garantir le principe de proportionnalité et d’assurer un mécanisme de contrôle minimum. Rappelons par ailleurs, que la disposition permet au dirigeant du service de prolonger la mesure.

Özlem ÖZEN (PS)

Nr. 6 VAN MEVROUW ÖZEN

Art. 51

Dit artikel weglaten.

VERANTWOORDING

Zoals de Association des archivistes francophones de Belgique terecht beklemt, brengt deze regeling de beginselen van onze democratie en van de scheiding der machten in het gedrang, daar ze een systeem creëert waarbij de inlichtingen- en veiligheidsdiensten hun eigen archieven zullen kunnen beheren totdat ze worden vernietigd.

Het louter toezicht van de algemene rijksarchivaris of van diens gemachtigden vormt op zich geen toereikende garantie. De inlichtingendiensten zullen zelf hun eigen archieven controleren, wat ruimte laat voor eventuele ontsporingen. Dat toezicht heeft trouwens geen gevolg voor het feit dat uiteindelijk en praktisch gesproken, de inlichtingendiensten hun eigen archieven zullen beheren.

Die bepaling is niet alleen gevaarlijk, maar ook nutteloos. De verplichting om de archieven aan het Rijksarchief toe te voegen, houdt volstrekt geen risico in dat informatie wordt verspreid, daar die verplichting alleen geldt voor de definitief gesloten dossiers. Bovendien wordt de termijn van bestuurlijke dienstigheid bepaald door de beschermingsdienst.

Behalve dat dit artikel gevaarlijk en nutteloos is, is het ook nog eens strijdig met alle archiefregels inzake het respect voor de stukken die erin worden bewaard, en die alle manipulaties verbieden met de documenten waaruit archieven bestaan. Aangezien het wetsontwerp de ontmanteling van de archieven van de andere openbare diensten toestaat via de terugbezorging – of zelfs de vernietiging – van de door de inlichtingendiensten aangemaakte documenten, druist deze tekst regelrecht in tegen de regels die worden gevolgd en begeleid door de *Conseil international des archives*.

Bovendien zou zulks het werk van de historici niet vergemakkelijken. Het is onnodig te preciseren dat, met een decentralisatie van de archieven zoals die welke waarin het wetsontwerp organisatorisch voorziet, het des te moeilijker zal worden informatie te zoeken.

N° 6 DE MME ÖZEN

Art. 51

Supprimer cet article.

JUSTIFICATION

Comme le souligne à juste titre l'association des archivistes francophones de Belgique, ce système met en branle les principes de notre démocratie et de la séparation des pouvoirs, dès lors qu'il crée un système dans lequel les services de renseignements et de sécurité pourront gérer leurs propres archives jusqu'à la destruction.

La simple surveillance de l'archiviste général du royaume ou de ses délégués ne constitue pas, à elle seule, une garantie suffisante. Les services de renseignement contrôleront eux-mêmes leurs archives laissant place à d'éventuelles dérives. Cette surveillance est, par ailleurs, sans conséquence sur le fait que *in fine* et pratiquement parlant, les renseignements gèreront leurs propres archives.

En plus d'être dangereuse, cette disposition est également inutile. Le risque de divulgation d'informations en raison du versement obligatoire des archives aux Archives de l'état est nul puisque cette obligation ne concerne que des dossiers définitivement clôturés. De plus, le délai d'utilité administrative est fixé par le service protecteur.

En plus d'être dangereuse et inutile, l'article est également contraire à toutes les règles archivistiques liées au respect des fonds qui interdisent toutes manipulations sur les documents constituant les fonds d'archives. Dès lors que le projet de loi autorise le démembrement des fonds d'archives des autres administrations publiques via la restitution des documents produits par les services de renseignements, voir leur destruction; ce texte va totalement à l'encontre des règles suivies et encadrées par le Conseil International des Archives.

Qui plus est, le travail de l'historien n'en serait pas facilité. Inutile de préciser que, avec une décentralisation des archives comme celle organisée par le projet de loi, il sera d'autant plus difficile d'aller chercher des informations.

Özlem ÖZEN (PS)